

de bi vsak, ki v šolo hodi, mogel duhovnik ali vradnik postati; vsacimu pa se je treba učiti; več ko kdo zna, več velja; treba se je učiti tudi kmetu, de bo znal veselo ozirati se po stvarnici; poznal lepe in prečudne dela večniga očeta; znal rabiti jih v božjo čast in svoj lastni prid; de bo znal umno obračati vsako stvarjeno reč, obnašati se pametno s svojimi in s svojo sosesko. Ustavna enakopravnost gospoda in kmeta, plemenitnika in prostiga človeka, blagovitiga posestnika in ribčea ali prostiga mornarja vse zastran državnih in srenjskih pravic enake storí. Treba je tedaj, de se tudi kmet in drugi prosti človek na tako stopnjo izobraženosti povzdigne, de bo bolj jasniga in bistriga uma, de bo zamogel v občnih rečeh srenje pametno govoriti in sklepati, de bo v deželskih zborih tudi v koristnih in potrebnih naredbah svetovati in razsoditi znal, in de bo tudi marsikteri iz med ljudstva zadosti spodobnosti imel, kot poslanec v državnih zborih sedeti in govoriti. Ustavna enakopravnost bo tačas slovenskimu kmetu in drugimu prostimu človeku zares v prid prišla, kadar bo v stanu, popolnoma jo vpotrebovati in uživati.

Iz Štajarskiga.

(Očitna poskušnja v šoli Ulimski in v Podčetertku; — nekaj od petja, od šol na Slovenskim sploh, in mnogih družih narodskih reči).

(Dalje.)

Po govorici se je začelo spraševanje iz keršanskiga nauka po vsih treh razdelkih in razlaganje s. evangelja, zemljovidno popisovanje (Geographie) razdeljenja, velikosti hribov, rek, mest in drugih imenitnosti svete dežele (Palestine) o Kristusovim času, kar je v razumenje evangelja práv práv potrebno. Učenci so sploh tako gladko odgovarjali, de je bilo le veselje; posebno starši so se kar čudili, de njih otroci toliko lepiga znajo.

Potem se je branje začelo; kakor bistri studenec so tekle besede glasno, razumno in gladko iz ust slovenske mladosti. Branju je sledila poskušnja v slovenskim in nemškim pravopisu; posebno slovensko so večidel brez pogrška pisali; slovensko slovnico so pa tako gladko razlagali, de smo se kar čudili. Potem smo računili iz pameti in s številkami — v rávnih in krivih vganjkah po tri, v družbinskih računih (Gesellschafts-Rechnungen) i. t. d. Pa vse je takó dobro šlo, de smo bili vsi zadovoljni in veseli; in tudi gospod tehant so učence práv lepo pohvalili. K sklepu smo zledečo pesem zapeli:

Godovnica Cesarjeva. *)

Blagoslovi Bog Cesarja
In svobodno Avstrijo,
Ljudstvo ino poglavarja
Vladaj — z druženo močjó!
Omedlí naj grom viharja
Ko nad skalo serd morjá;
Bog! očastvo blagoslovi
Ino Franca Jožefa!

Naj verige hudobije
Moč Cesarjeva zdrobí,
In zvestobe sonce sije
Naj ljubezni luč gorí!

Z vencam zmage si ovije
Slavno čelo Avstrija!
Bog! očastvo blagoslovi
Ino Franca Jožefa!

Naj cveti svoboda sveta,
Mir zedini vse ljudi;
Serce našiga Očeta
Za pravico naj gorí!
Naj nam sreča vence spleta
In po rož'cah nas peljá;
Bog! očastvo blagoslovi
Ino Franca Jožefa!

Na zadnje je bilo 13 nar pridniših šolarjev z lepimi knjigami obdarovanih, 15 z ličnimi svetincami in tablicami na švilnih trakih oveseljenih; práv lepe podobke je pa cela šola dobila.

Takó smo sklenili ginjeniga serca veseli dan. Popoldan smo pa k očitni poskušnji v Podčetertik šli, kjer so se tudi vsi učenci práv práv verlo obnašali. Tudi tukaj je bilo mnogo pridnih učencev z lepimi slovenskimi knjigami obdarovanih; lične kipe so pa vsi dobili.

*) To pesmico smo v Podčetertku in v Ulimji o Cesarjevem godu péli, kér nismo druge v slovenskim jeziku imeli; če imate na Krajskim kakšno boljši, prosimo, oznanite nam jo, de bomo vsi Slovenci eno pesem péli. Pisatelj.

Moja misel je, de naj se očitne poskušnje tako slovesno obhajajo, kar je nar bolj mogoče, kér to po lastni skušnji rečem, de veliko veliko k povzdigi šol pripomore; vsaki penes, ki ga na oltar šolskih daril položimo, stoterni sad obrodí. —

(Konec sledí.)

Pogled po svétu.

Na celim svétu, kar ga je dosihmal znaniga, živi krog 257 milijonov ljudi, kateri se po rodu in jeziku, in po véri ločijo, in sicer takóle:

1) romanskiga rodú in jezika jih je krog 80 milijonov, med temi je Francozov 40 milijonov

Lahov . . . 23 "
Španjolov } 17 "
Portogizov } "
Vlahov — se ne vé.

2) slovanskiga rodú in jezika jih je krog 70 milij.

3) nemškiga " " " " " " 54 "
4) angležkiga " " " " " " 28 "
5) skandinavškiga " " " " " " 6 "
6) madjarskiga " " " " " " 5 "
7) gerškiga, judovskiga in tatarskiga 9 "

Med temi 257 milijonov jih je 128 milijonov katoliške vére, 62 milijonov in pol gerške, 59 milijonov protestantov, (luterške), 3 milijone in pol judovske, 4 milijone muhamedanske (turške).

	protestantov	katolikov	judov
Na Prajsovskim je	9,880,000	6,000,000	216,000
Na Angležkim je	20.000,000	7.500,000	— — —
Na Francozkim je	1.550,000	34.000,000	15,000
V Estrajhu je	3.300,000	32.300,000	700,000
Na Rusovskim je	1.950,000	6,600,000	1,800,000

in 49.450,000 gerških katolikov in 500,000 muhamedancov.

V našim cesarstvu je med zgorej imenovanimi 32 milijoni katoliške vére, 6 milijonov in pol gerško-katoliške vére in 46,000 unitarjev.

Novičar iz mnogih krajev.

Nar imenitniši prigodba pretečeniga tedna je, de se je tudi Komorn podal. Že so začele bombe v terdnjavo letéti — kar so obsedniki spoznali, de ne kaže, se dalje zoperstavljeni; zato so se na pogodbe, ktere nam še niso znane, vojskovodu Haynavu podvergli, ki je 27. dan pretečeniga mesca iz poglavniga staniša v Acsu naznanilo na Dunaj poslal, de se je Komarnska terdnjava podvérgla, in de že 1. dan tega mesca se smejo barke po Donavi mémo Komorna brez vsiga zadržka voziti. Takó je tedej tudi poslednja moč ogerskiga punta premagana. Tode s tem še ni na Ogerskim celó vse poravnano: težavniga déla še ondi veliko čaka. Ogerska dežela je iméla poprej svojo posebno vlado, — 4. sušca pa, ko so Cesar vsim avstrijskim ljudstvom vstavo dali, so očitno izgovorili, de vse dežele pod avstrijskim storijo eno télo z enakimi pravicami in enacimi dolžnostmi. Zagotovili so tudi vsakimu narodu njegove pravice, in kér Ogerska dežela mnogoverstne narode z mnogimi jeziki obseže, terjajo vsi ti narodi: Horvatje, Slovaki, Nemci i. t. d. tudi svoje pravice; to pa vse práv poravnati je tolikanj težavniši, kér Madžarska stranka, ki je poprej mogočna vladnica vsim narodam ogerske dežele bila, se ne bo lahko vdala vravnanju Ogerske dežele po mnogoverstnosti narodov. Ravno zdej se ta imenitna reč na Dunaji sklepuje, in — kakor se sliši — bo sklep kmalo oznanjen. — Naš in Rusovski cesar sta terjala z oestro besedo od Turškiga cesarja, de naj Košuta in Dembinskiga, ki sta na Turško pobegnila, nazaj pošlje in avstrijski ali rusovski oblasti izroči, — pa Turški cesar je odgovoril, de tega nikakor ne storí. Nektore